

LOGOPEDIE – OSNOVA

Seminář ke speciální pedagogice – podzim 2013, Mgr. Petra Seget'ová

Logopedie

věda zkoumající narušenou komunikační schopnost (NKS) z hlediska:

- jejích příčin, projevů, následků, možností diagnostiky, terapie i prevence.
- předmětem zájmu je narušená komunikační schopnost u osob všech věkových kategorií
- zabývá se výchovou, vzděláváním a komplexní péčí o osoby s narušenou komunikační schopností a na prevenci jejího vzniku

Logoped x logopedický asistent x klinický logoped

LOGOPED - magisterské vzdělání,

Základní kompetence logopeda/logopedky:

- logopedická prevence
- diagnostikování , terapie
- poradenská činnost
- posudková činnost
- výzkumná činnost

LOGOPEDICKÝ ASISTENT

bakalářské vzdělání, pracuje pod dohledem a dle pokynů logopeda

Základní kompetence:

- podílí se na prevenci
- realizace dechových, fonačních, přípravných artikulačních cvičení,
- podílí se na korekci odchylek artikulace na základě diagnostiky a doporučení logopeda,

KLINICKÝ LOGOPED

- působí v rezortu zdravotnictví,
- předatestační příprava, atestace,

- licenční osvědčení k provozování soukromé praxe.

NARUŠENÁ KOMUNIKAČNÍ SCHOPNOST

komunikační schopnost jednotlivce je narušena tehdy, když některá rovina (nebo několik rovin současně) jeho jazykových projevů působí interferenčně vzhledem k jeho komunikačnímu záměru;

Klasifikace NKS – Viktor Lechta (1990, 2003)

- vývojová nemluvnost – vývojová dysfázie,
- získaná orgánová nemluvnost – afázie,
- získaná psychogenní nemluvnost – mutismus,
- narušení zvuku řeči – rhinolalie, palatolalie,
- narušení fluence řeči – balbuties (KOKTAVOST), tumultus sermonis (BREBTAVOST),
- narušení článkování řeči – dyslalie, dysartrie,
- narušení grafické stránky řeči,
- symptomatické poruchy řeči – (přidružené k jinému primárnímu typu postižení)
- poruchy hlasu,
- kombinované vady a poruchy řeči.

Logopedická intervence a vzdělávání

MŠMT

- logopedické třídy při běžných MŠ
- mateřské školy logopedické
- logopedické třídy při běžných ZŠ
- základní školy logopedické
- speciální třídy při ZŠ pro žáky s poruchami učení
- mateřské školy pro sluchově postižené
- základní školy pro sluchově postižené

- základní školy praktické
- základní školy speciální
- speciálně-pedagogická centra
- pedagogicko-psychologické poradny

MZ

- logopedické poradny (ambulance) při poliklinikách
- logopedická pracoviště při lůžkových odděleních (foniatrie, neurologie, RHB, psychiatrie, geriatricie)
- privátní logopedické poradny (ambulance)
- rehabilitační stacionáře
- denní stacionáře při zdravotnických zařízeních (pro děti i dospělé jedince)
- léčebny dlouhodobě nemocných (LDN)
- lázeňská zařízení

MPSV

- zařízení sociálních služeb

- **AAK**
- Augmentativní komunikační systémy – podporují již existující komunikační schopnosti, které jsou však nedostatečné
- Alternativní komunikační systémy – náhrada mluvené řeči, v případě sluchově postižených – náhrada znakové řeči

Facilitovaná komunikace

- založena na mechanické podpoře ruky postiženého – facilitátor - přidržuje ruku, zápěstí nebo paši postižené osoby, nastavuje protitlak proti ruce postiženého, zajistí zpětnou vazbu a zároveň ji stimuluje, když postižený vytukává zprávu na psacím stroji, PC, tabulce s abecedou

Makaton

- jazykový program, který poskytuje základní prostředky komunikace, podněcuje rozvoj mluvené řeči i porozumění pojmům
- manuální znaky doplněné mluvenou řečí a symboly (doplněny i obrázkovými symboly)
- základ – 350 znaků

Piktogram

- zjednodušená zobrazení skutečnosti – srozumitelné všem
- jednoduché řazení – možno skládat věty nebo např. program dne

Bliss

- místo slov jednoduché obrázky
- slouží i jedincům s omezenými pohybovými funkcemi rukou – možné ukazovat očima, namířením světelného bodu
- základní slovník – asi 100 symbolů, jejich kombinací se vytvářejí další významy
- je možné zpracovat a upravit k počítačovému užití

Sociální čtení

- u mentálně postižených dětí i dětí s více vadami
- poznávání, interpretace a přiměřené reagování na zřetelná znamení a symboly, piktogramy, slova a skupiny slov, které se vyskytují v nejbližším okolí, aniž by byly využívány čtecí dovednosti
- nácvik soc. čtení:
- soubor obrázků a textů
- slova ve vztahu k piktogramům
- skupiny slov ve vztahu k piktogramům

ODKAZY, LITERATURA

- <http://www.youtube.com/watch?v=Pv-5NdEsy-I>
- <http://www.videacesky.cz/navody-dokumenty-pokusy/koktavost-nebo-li-balbutismus>
- <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10315080042-tep-24/213411058130009/obsah/259113-logopedie/>
- KLENKOVÁ, J. *Logopedie*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1110-9.
- PEUTELSCHMIEDOVÁ, A. *Logopedické poradenství*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2666-3.
- ŠKODOVÁ, E., JEDLIČKA, I. *Klinická logopedie*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-340-6.